כפר עולמי · יחידה 2: גלובליזציה מעצימה שינויים · חוברת קטנה

בעיות סביבה בעידן הגלובלי

חוברת תלמיד · **ז' רגיל**

מהנחל ליד הבית ועד שמיכת הגזים סביב כדור הארץ.

שם:	כיתה:	תאריך:

מה בחוברת?

1. מושגי מפתח
2. קוראים: מהשכונה ועד כדור הארץ
3. חלק א' – מתרגלים מושגים
4. חלק ב' – בודקים הבנה
5. חלק ג' – חושבים כמו גאוגרפים
6. כרטיס יציאה ✂

משחקים לשיעור הזה (חידון מהיר, איש תלוי, טריוויה ועוד) באתר: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

יצרה: רוית ראש בן ישי

מושגי מפתח

קראו את המושגים. נשתמש בהם בכל החוברת.

בעיה מקומית

בעיה סביבתית שפוגעת בעיקר בתושבי מקום אחד, כמו רעש של כביש או זיהום נחל.

לדוגמה: פקקים ורעש בכניסה לעיר

בעיה סביבתית

פגיעה בטבע שנגרמת בעיקר מפעולות האדם, כמו זיהום, הרס שטחים פתוחים או כריתת יערות.

לדוגמה: נחל שמזרימים אליו ביוב

בעיה גלובלית

בעיה סביבתית שמשפיעה על כדור הארץ כולו, כמו התחממות גלובלית או פגיעה בשכבת האוזון.

לדוגמה: הפשרת קרחונים בקטבים

בעיה אזורית

בעיה סביבתית שמשפיעה על אזור שלם, לעיתים כמה מדינות, כמו נהר או ים מזוהמים.

לדוגמה: ים שכמה מדינות שופכות אליו פסולת

התחממות גלובלית

עלייה בטמפרטורה הממוצעת של כדור הארץ, בעיקר בגלל פליטת גזי חממה.

לדוגמה: יותר גלי חום ובצורות

שכבת האוזון

שכבה דקה באטמוספרה שמגינה על כדור הארץ מקרינה מסוכנת של השמש.

לדוגמה: חור שנוצר בשכבה מעל הקוטב הדרומי

יער גשם

יער עבות באזורים חמים וגשומים, ביתם של מיליוני מינים, שקולט כמויות עצומות של פחמן דו-חמצני.

לדוגמה: היער באגן נהר האמזונס

גזי חממה

גזים כמו פחמן דו-חמצני שנפלטים משריפת דלק, עוטפים את כדור הארץ ומונעים מחום להשתחרר.

לדוגמה: עשן מארובה של תחנת כוח

קוראים

מהשכונה ועד כדור הארץ

בעיה סביבתית יכולה להתחיל ממש ליד הבית: נחל שמזרימים אליו שפכים, שכונה שנבנית על שטח פתוח, רעש של כביש או פקקים. אלה בעיות מקומיות – הן פוגעות בעיקר בתושבי המקום. אבל הן חוזרות בערים רבות בעולם, כי בכל מקום האוכלוסייה גדלה, הערים מתרחבות ויש יותר מכוניות.

יש בעיות אזוריות, כמו נהר שעובר בכמה מדינות ומזוהם לאורכו, או ים שכמה מדינות שופכות אליו פסולת. ויש בעיות גלובליות, שמשפיעות על כדור הארץ כולו. אחת מהן הייתה הפגיעה בשכבת האוזון – שכבה דקה באטמוספרה שמגינה מקרינה מסוכנת. גזים שהשתמשו בהם בעבר במקררים ובתרסיסים פגעו בה.

בעיה גלובלית אחרת היא ההתחממות הגלובלית – עלייה בטמפרטורה הממוצעת של כדור הארץ. היא נגרמת בעיקר מגזי חממה, כמו פחמן דו-חמצני, הנפלטים משריפת דלק במפעלים, בתחנות כוח, במכוניות ובמטוסים. הגזים עוטפים את כדור הארץ כמו שמיכה. התוצאות: גלי חום, בצורות, סופות והפשרת קרחונים.

מה הקשר לגלובליזציה? בעולם גלובלי מייצרים, קונים ומובילים יותר מתמיד, ולכן משתמשים ביותר משאבים. כדי לגדל בקר וגידולי יצוא כורתים יערות גשם. כשהיער נעלם, הגשמים העזים סוחפים את הקרקע. כך החלטות של צרכנים בצד אחד של העולם משנות נוף בצד השני – אלה יחסי גומלין בין האדם לסביבה.

חלק א' – מתרגלים מושגים

בחלק הזה נחבר כל מושג להגדרה שלו, ונזהה דוגמאות מהחיים.

1. התאימו: כתבו בריבוע את האות של ההגדרה המתאימה.

1. בעיה סביבתית		**א.** בעיה סביבתית שמשפיעה על אזור שלם, לעיתים כמה מדינות, כמו נהר או ים מזוהמים.
2. בעיה מקומית		**ב.** פגיעה בטבע שנגרמת בעיקר מפעולות האדם, כמו זיהום, הרס שטחים פתוחים או כריתת יערות.
3. בעיה אזורית		**ג.** בעיה סביבתית שמשפיעה על כדור הארץ כולו, כמו התחממות גלובלית או פגיעה בשכבת האוזון.
4. בעיה גלובלית		**ד.** עלייה בטמפרטורה הממוצעת של כדור הארץ, בעיקר בגלל פליטת גזי חממה.
5. שכבת האוזון		**ה.** שכבה דקה באטמוספרה שמגינה על כדור הארץ מקרינה מסוכנת של השמש.
6. התחממות גלובלית		**ו.** בעיה סביבתית שפוגעת בעיקר בתושבי מקום אחד, כמו רעש של כביש או זיהום נחל.

2. השלימו: לאיזה מושג מתאימה כל דוגמה?

מחסן מילים: שכבת האוזון התחממות גלובלית גזי חממה יער גשם

1. היער באגן נהר האמזונס – זו דוגמה ל־_____
2. עשן מארובה של תחנת כוח – זו דוגמה ל־_____
3. יותר גלי חום ובצורות – זו דוגמה ל־_____
4. חור שנוצר בשכבה מעל הקוטב הדרומי – זו דוגמה ל־_____

חלק ב' – בודקים הבנה

חזרו לקטע הקריאה. הקיפו את התשובה הנכונה, וסמנו נכון או לא נכון.

1 מה ההבדל בין בעיה אזורית לבעיה גלובלית?

- ○ א. אזורית משפיעה על אזור או כמה מדינות; גלובלית – על כל כדור הארץ
- ○ ב. אין הבדל
- ○ ג. אזורית גדולה יותר
- ○ ד. גלובלית קורית רק בים

2 מה פגע בשכבת האוזון?

- ○ א. עצים
- ○ ב. גזים שהיו בשימוש במקררים ובתרסיסים
- ○ ג. גשם חומצי בלבד
- ○ ד. הר געש

3 כיצד גזי חממה מחממים את כדור הארץ?

- ◯ א. הם מוסיפים אור
- ◯ ב. הם מקררים את הים
- ◯ ג. הם עוטפים את כדור הארץ ומונעים מחום להשתחרר
- ◯ ד. הם מזיזים את כדור הארץ קרוב לשמש

4 מדוע כורתים יערות גשם?

- ◯ א. כדי להוסיף גשם
- ◯ ב. כדי לשמור על בעלי חיים
- ◯ ג. כדי לקרר את האוויר
- ◯ ד. כדי לפנות שטח למרעה, לגידולי יצוא ולעץ

5 איזו תוצאה של ההתחממות הגלובלית אינה נכונה?

- ◯ א. גלי חום
- ◯ ב. הפשרת קרחונים
- ◯ ג. הגדלת שכבת האוזון
- ◯ ד. בצורות וסופות

נכון או לא נכון? אם לא נכון – תקנו בשורה.

		נכון	לא נכון
1	בעיות מקומיות חוזרות על עצמן בערים רבות בעולם.		
2	התחממות גלובלית וחור באוזון הן אותה בעיה בדיוק.		
3	כריתת יער גשם יכולה לגרום לסחיפת קרקע.		
4	לגלובליזציה אין קשר לבעיות סביבה.		

חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים

כאן אין תשובה אחת נכונה. כתבו במשפטים מלאים והסבירו את דעתכם.

1 מיינו את הבעיות לשלוש רמות: זיהום נחל ליד העיר, זיהום ים משותף לכמה מדינות, התחממות גלובלית. נמקו.

2 בנו שרשרת של סיבה ותוצאה: מהמבורגר בצלחת ועד יער גשם שנכרת.

3 מי צריך לטפל בבעיה גלובלית: כל אדם, כל מדינה או כל העולם יחד? נמקו.

התחילו כך: לדעתי... כי...

כרטיס יציאה – בעיות סביבה בעידן הגלובלי

גזרו לאורך הקו המקווקו ומסרו למורה. שם: _____

1 שלוש רמות של בעיות סביבה: ...

2 הקשר בין גלובליזציה לכריתת יערות: ...

3 בעיה שהייתי רוצה לפתור: ...

איך הבנתי? ◯ הבנתי היטב ◯ הבנתי חלקית ◯ אני צריכים/ות עזרה